

**226. Bijbelstudie over
MAZMUR 83 - PSALM 83
TEHILIM 83
תהלים פ"ג**

Deel 3: Transjordaans bondgenootschap

Door de dramatische gebeurtenissen van 7 oktober 2023, precies 50 jaar na de Yom Kipur-oorlog, en de daarop volgende weken werd ik sterk bepaald bij Psalm 83, waarin tien naburige volken en landen samenzworen om aanslagen te plegen tegen Israël en G'ds volk uit te roeien. Op dagen waarop תחנונים tachanunim [smeebeden] in de synagoge worden gezegd, wordt deze psalm gelezen, ook op Purim en Tisha b'Av, de 9^e van de maand Av. Met de strijdkreet "From the river to the Sea", die sinds het uitbreken van de Gaza-oorlog wereldwijd te horen is, alsook de toename van het antisemitisme zijn de woorden van Psalm 83 nu actueler dan ooit, want Israël wordt immers niet alleen vanuit de Gazastreek aangevallen, maar ook vanuit Libanon, Syrië en zelfs Jemen. Een vraag die velen bezig houdt is derhalve, of we de woorden van de psalmist Asaf nu in deze dagen letterlijk om ons heen zien gebeuren of spreekt hij over een gebeurtenis, die reeds vele eeuwen geleden heeft plaatsgevonden of die pas in de verre toekomst moet plaatsvinden? Vandaar deze bijbelstudie.

Hagrieten / Hagarenen = הגרים Hag'rim

Het vierde in Psalm 83:7 genoemde lid van de vijandige alliantie tegen Israël wordt in de NBV aangeduid als "de zonen van Hagar", in de NBG-vertaling en de Herziene Statenvertaling als "de Hagrieten" en in de Leidse Vertaling, de Lutherse Vertaling en de oude Statenvertaling alsook in Het Boek als "de Hagarenen". In al deze vertalingen wordt er blijkbaar zonder enige twijfel van uitgegaan dat met deze vijanden, die in de Hebreeuwse grondtekst הגרים Hag'rim genoemd worden, de nakomelingen van Hagar bedoeld zouden zijn. Ik ben mij daar echter niet zo zeker van, want het feit, dat de Hagrieten naast de Ismaëlieten in deze opsomming als een aparte groep vermeld staan, roept toch wel vragen op! Als men "de zonen van Hagar" in de NBV letterlijk neemt, dan kunnen daar immers alleen maar de Ismaëlieten mee bedoeld zijn, want behalve Yish'ma'el [Ismaël] had Hagar volgens de Bijbel geen andere zonen. Blijft dus de vraag waarom de Hagrieten ofwel de Hagarenen hier apart genoemd worden, en dan ook niet eens vlak naast elkaar, maar met Moab ertussenin. Er moet dus nog een andere verklaring zijn.

Sommige bekende Joodse geleerden identificeren Hagar daarom met Q'tura [Ketura], de vrouw, waarmee Av'raham [Abraham] na de dood van Sara trouwde, zoals geschreven staat: "En Av'raham nam wederom een vrouw, Q'tura [Ketura] geheten!" (בראשית B'reshit [Genesis - Kejadian] 25:1). **Bahasa Indonesia:** "Dan Abraham menambah dan mengambil lagi seorang istri, dan namanya adalah Ketura!" Naar hun mening zou de naam קטורה Q'tura [Ketura], die van het Hebreeuwse woord voor wierook, קטורת q'toret afgeleid is, haar echte persoonlijke naam geweest zijn, terwijl ze in de eerdere teksten zeer onpersoonlijk en algemeen als הגר Hagar [de vreemdelinge] zou zijn aangeduid. Het lijkt mij echter hoogst onwaarschijnlijk, dat zij een Hebreeuwse naam gehad zou hebben, want in hoofdstuk 16:1 staat nadrukkelijk vermeld, dat zij een Egyptische was.

Hoe dan ook, volgens de Midrash בראשית רבה B'reshit Raba 61:4 zijn Hagar en Q'tura één en dezelfde persoon, met wie Av'raham hertrouwde, nadat zij aanvankelijk was verdreven. Dit standpunt werd overgenomen en ondersteund door de gerenommeerde rabbijnen Rashi (1040-1105), Judah Löw, ook bekend als de Maharal van Praag (ca.1512-1609) en Schlomo Ephraim Luntschitz (1550-1619). Zij beroepen zich hiervoor onder meer op het feit, dat de Midjanieten (afstammelingen van Q'tura) en de Ismaëlieten (afstammelingen van Hagar) zowel in בראשית B'reshit [Genesis - Kejadian] 37:28 alsook in שופטים Shof'tim [Richteren - Hakim-Hakim] 8:22-24 onderling uitwisselbaar lijken te zijn. Ook baseren zij deze zienswijze op het feit

dat in דברי הימים אַ Div'rei haYamim alef [1 Kronieken - 1 Tawarikh] 1:32 naar Q'tura wordt verwezen als de פִּלְגֶשׁ pilegesh [bijvrouw] van Av'raham en op diverse andere verzen die suggereren dat de nakomelingen van Hagar en Q'tura in hetzelfde gebied leefden en naar hun mening waarschijnlijk ook één etnische groep vormden. Zo verwijst דברי הימים אַ Div'rei haYamim alef [1 Kronieken - 1 Tawarikh] 5:10 en 18-20 naar de הגרִיִּם Hag'rim [Hagrieten], die in dezelfde regio woonden als twee Ismaëlitische stammen en in de NBV zelfs met hen vereenzelvigd worden: *“In de tijd van Sha'ul [Saul] vielen ze de Hagrieten aan. Ze overwonnen hen en gingen in hun tentenkampen wonen, in het gebied van Gil'ad [Gilead]. (...) R'uven [Ruben], Gad en Oost-M'nashe [Manasse] hadden een legermacht van vierenvertigduizend zeventig geofende en strijdvaaardige krijgslieden, bewapend met kleine schilden, zwaarden en bogen. Ze deden een aanval op de Hagritische stammen Y'tur [Jetur], Nafish [Nafis] en Nodav [Nodab]. Daar de Israëlieten in hun strijd geholpen werden, vielen de Hagrieten en hun bondgenoten in hun handen!”* **Bahasa Indonesia:** *“Dan pada masa Saul, mereka berperang melawan orang-orang Hagri, yang jatuh karena tangan mereka. Lalu, mereka tinggal di kemah-kemah orang Hagri di seluruh sisi timur Gilead. [...] Anak-anak Ruben, dan anak-anak Gad, dan setengah dari suku Manashe, dari keturunan orang-orang yang kuat, orang-orang yang mengangkat perisai dan pedang, dan yang memanah dengan busur, dan yang diajari perang, berjumlah empat puluh empat ribu tujuh ratus enam puluh orang, yang berangkat sebagai tentara. Dan mereka berperang melawan orang-orang Hagri, dan Yetur, dan Nafish, dan Nodab. Dan mereka dibantu melawannya. Dan orang Hagri diserahkan ke dalam tangan mereka, dan semua orang yang bersama mereka. Sebab mereka berseru kepada Elohim dalam peperangan, dan Dia mengabulkan permohonan mereka, karena mereka percaya kepada-Nya!”* Y'tur [Jetur] en Nafish [Nafis] waren zonen van Yish'ma'el [Ismaël] en derhalve spreekt het bovenstaande dus over hun nakomelingen. Van Nodav [Nodab] is daarentegen verder niets bekend en deze naam wordt ook elders in de Bijbel nergens genoemd. Toch desalniettemin worden ze alle drie in de NBV als “Hagritische stammen” aangeduid.

Ik persoonlijk ben het daar niet mee eens, want dit is namelijk niet in overeenstemming met de Hebreeuwse grondtekst. Daarin staan de Hagrieten en de drie andere stammen immers los van elkaar vermeld: ויעשו מלחמה עם־ההגריאים ויטור ונפיש ונודב: V'ya'asu mil'chama im-haHag'ri'im viY'tur, v'Nafish v'Nodav [En zij voerden oorlog met de Hagrieten, en Jetur, en Nafis en Nodab]. Het woordje “en” tussen elke naam geeft duidelijk aan, dat het bij de Hagrieten en de Ismaëlieten om verschillende stammen gaat, die in deze tekst niet uitwisselbaar zijn. Dat blijkt ook uit vers 20, waarin nadrukkelijk over de Hagrieten en hun bondgenoten gesproken wordt. De Ismaëlieten waren dus hun bondgenoten en waarschijnlijk zelfs hun naaste burenen, maar de Hagrieten waren duidelijk een heel ander volk, dat volgens vers 10 het gebied ten oosten van Gil'ad [Gilead] bewoonde aan de oostzijde van de Jordaan in het noorden van het huidige Jordanië.

De opvatting, dat de Hagrieten ofwel de Hagarenen de zonen van Hagar zouden zijn, die zij Av'raham na de dood van Sara geboort had, kan dus niet kloppen, want waarom zouden ze de naam van hun moeder dragen terwijl zij inmiddels officieel met hun vader getrouwd was, en ten tweede hadden ze dan op zijn minst in Psalm 83 door de NBV-vertalers sowieso niet de zonen van Hagar genoemd moeten worden, maar hooguit de zonen van Q'tura. Maar ook dat lijkt mij zeer onwaarschijnlijk, want in het hele Middenoosten was het niet gebruikelijk, dat een volk of een stam de naam van hun stammoeder zou dragen en dat komen wij in de hele Bijbel dan ook nergens tegen. Altijd werden de nakomelingen naar hun stamvader vernoemd, zoals o.a. de Hebreëen naar Heber, de Arameeërs naar Aram, de Edomieten naar Edom, de Moabieten naar Moab, de Amonieten naar Amon, de Ismaëlieten naar Ismaël, de Rubenieten naar Ruben, de Leviëten naar Levi en ga zo maar door. Dat de Hagrieten naar Hagar vernoemd zouden zijn druist dus in tegen de Oosterse gewoonte en dat lijkt mij volstrekt onlogisch.

Het idee dat Hagar en Q'tura één en dezelfde persoon zou zijn, werd echter ook door enkele bekende Joodse commentatoren verworpen, zoals Rashbam, de kleinzoon van Rashi (1085-1158), Abraham Ibn Ezra (1089-1164) en Nachmanides, ook bekend als Ramban (1194-1270). Door hen werd de tegenovergestelde mening bepleit, namelijk dat Q'tura iemand anders was dan Hagar, want in de genealogieën in דברי הימים אַ Div'rei haYamim alef [1 Kronieken - 1 Tawarikh] 1 werden ze als twee verschillende mensen vermeld. In de verzen 29 t/m 31 worden

de zonen van Yish'ma'el [Ismaël] genoemd, de kleinzonen van Hagar, en in de verzen 32 en 33 de zonen en kleinzonen van Q'tura: *“En de zonen van Q'tura [Ketura], Av'rahams bijvrouw: zij baarde Zim'ran [Zimran], Yoq'shan [Joksan], Medan, Mid'yan [Midjan], Yish'baq [Jisbak] en Shuach [Suach]. De zonen van Yoq'shan [Joksan] nu waren Sh'va [Seba] en Dedan; en de zonen van Mid'yan [Midjan]: Efa, Efer, Chanoch [Chanok], Avida [Abida] en El'da'a [Eldaa]. Deze allen waren de zonen van Q'tura!”* **Bahasa Indonesia:** *“Dan anak-anak Ketura, gundik Abraham: ia melahirkan Zimran dan Yoksan dan Medan dan Midian dan Ishbak serta Suah. Dan anak-anak Yoksan ialah Sheba dan Dedan. Dan anak-anak Midian ialah Efa dan Efer dan Hanokh dan Abida serta Eldaa. Semua inilah anak-anak Ketura!”*

Verder valt het mij op, dat de Hagrieten in דברי הימים א' Div'rei haYamim alef [1 Kronieken - 1 Tawarikh] 5:10, 19 en 20 האגריים haHag'ri'im genoemd worden, maar in Psalm 83:7 gewoon האגריים Hag'rim, dus zonder een dubbele 'ha' aan het begin en een dubbele 'i' aan het einde van het woord. Ik krijg daardoor de sterke indruk, dat dit niet het enige verschil is en dat de beide namen ook niet dezelfde groep mensen aanduiden. Uit 1 Kronieken - 1 Tawarikh 27:30-31 blijkt duidelijk, dat met האגריים haHag'ri'im inderdaad een stam of een volk bedoeld wordt, want in dit vers zien wij deze naam in enkelvoud: *“Over de kamelen ging de Ismaëliet Ovil [Obil]; over de ezelinnen de Meronotiet Yech'd'yahu [Jechdejahu]; en over het kleinvee de Hagriet Yaziz [Jaziz]. Deze allen waren de beheerders van de have van koning David!”* **Bahasa Indonesia:** *“Dan Obil, orang Ismael adalah pengawas unta. Dan Yehdeya, orang Meronot adalah pengawas keledai. Dan Yazis, orang Hagri adalah pengawas kawanan domba. Mereka ini semua adalah para pengawas harta milik Raja Daud!”* De Hagriet is hier in de Hebreeuwse grondtekst האגרי haHag'ri, maar of dat ook daadwerkelijk gebaseerd is op Hagar is nog maar de vraag, want in 1 Kronieken - 1 Tawarikh 11:38 lijkt האגרי Hag'ri [Hagri] een eigennaam te zijn. De naam Hag'ri eindigt op een 'i', en daarom wordt deze 'i' in het meervoud gevolgd door 'im'. Vandaar de dubbele 'i'.

In Psalm 83 daarentegen staat gewoon האגריים Hag'rim, met één 'i', waaruit ik concludeer, dat het enkelvoud in dit geval dus niet eindigt op een 'i', maar op een 'r': האגר Hager. En wat betekent dit? Laten we dit even nader bekijken: גר ger = vreemdeling, migrant, האגר hager = de vreemdeling, de migrant, האגריים hagerim = de vreemdelingen, de migranten, האגר higer = emigreren, immigreren en האגירה hagira = emigratie, immigratie. In ויקרא Vayiq'ra [Leviticus - Imamat] 17 lezen wij in vers 10: האגר בתוכם hager hagar b'tocham = de vreemdeling die bij jullie woont - pengembara yang menumpang di tengah-tengah kamu. Vers 12: האגר בתוכם hager hager hagar b'toch'chem = de vreemdeling die bij jullie woont - pengembara yang menumpang di tengah-tengah kamu. Vers 13: האגר בתוכם hager hager hagar b'tocham = de vreemdeling die bij jullie woont - pengembara yang menumpang di tengah-tengah kamu. En in יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 47:22: האגריים האגריים hagerim hagarim b'toch'chem = de vreemdelingen die bij jullie wonen - orang-orang asing yang mengembara di tengah-tengahmu. Samenvattend kom ik tot de conclusie, dat met האגריים Hag'rim in Psalm 83 waarschijnlijk niet alleen de nomadenstam van de Hagrieten in Jordanië bedoeld is, maar misschien ook wel de migranten uit Islamitische landen, die in grote aantallen Europa momenteel binnenstromen?

Bijbelse profetieën hebben veelal een korte-termijn-ervulling, die voor het volk Israël van toepassing was en in de Bijbelse geschiedenis daadwerkelijk reeds had plaatsgevonden, maar vaak ook een lange-termijn-ervulling in de verre toekomst, die voor alle mensen bedoeld is. In dat licht kunnen wij misschien ook de volgende voorspelling zien, die de laatste jaren met het oog op de onophoudende toestroom van ontelbare migranten uit de hele wereld in heel Europa inmiddels zeer herkenbaar is: *“De vreemdelingen die bij u wonen zullen u volkomen voorbijstreven, en u raakt steeds verder achterop. Zij zullen u leningen verschaffen, maar u zult zelf nooit iets te leen kunnen geven. Zij zullen de eerste plaats bekleden en u de laatste. Al deze vervloeking zullen u treffen en u achtervolgen tot er niemand meer over is, omdat u de Eeuwige, uw G'd, ongehoorzaam bent geweest en de geboden en wetten die Hij u voorhield niet hebt nageleefd. Door de ellende getekend zult u met uw nageslacht voor altijd een*

afschrikwekkend voorbeeld zijn. Omdat u de Eeuwige, uw G'd, niet met vreugde hebt gediend, blij met alles wat u bezat, zult u de vijand die de Eeuwige op u afstuurt moeten dienen, en dat zal gepaard gaan met honger en dorst, met een tekort aan kleding, met gebrek aan alles!" (דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 28:43-48a, NBV). **Bahasa Indonesia:** "Orang asing yang ada di tengahtengahmu akan menguasaimu semakin tinggi, tetapi engkau akan jatuh semakin rendah. Dia akan memberi pinjaman kepadamu, tetapi engkau tidak akan memberi pinjaman kepadanya. Dia akan menjadi kepala, tetapi engkau akan menjadi ekor. Dan segala kutuk akan mengejarmu dan menguasai engkau sampai engkau hancur, karena engkau tidak mendengarkan suara Tuhan, Elohimmu, untuk memelihara semua perintah dan ketetapan yang Dia perintahkan kepadamu. Dan hal-hal itu akan menjadi tanda dan keajaiban bagimu dan bagi keturunanmu, sampai selamanya. Karena engkau tidak beribadah kepada Tuhan, Elohimmu, dengan sukacita dan kegembiraan hati atas kelimpahan segala sesuatu, maka engkau harus melayani musuhmu yang Tuhan kirimkan kepadamu, dalam kelaparan, kehausan, ketelanjangan, dan di dalam kekurangan segala sesuatu!"

In Het Boek staat het nog iets duidelijker: "De buitenlanders die bij u wonen, zullen steeds rijker worden, terwijl u steeds verder verarmt. Zij zullen aan u lenen, in plaats van u aan hen! Zij zullen in alles vooraan gaan en u zult achteraan staan. Al deze vervloekingen zullen u achtervolgen en treffen tot u bent vernietigd; en dat alles omdat u weigerde te luisteren naar de Eeuwige uw G'd. Deze gruwelijke dingen zullen voor u en uw nakomelingen een eeuwige waarschuwing zijn. U zult slaven worden van uw vijanden omdat u G'd niet hebt gediend uit dankbaarheid voor alles wat Hij u in overvloed heeft gegeven. De Eeuwige zal uw vijanden op u afsturen en u zult hongerig, dorstig, naakt en behoeftig zijn!"

Vooraf dat laatste is voor velen hier in Europa helaas maar al te goed herkenbaar in onze huidige samenleving en zorgt voor een enorm contrast: terwijl grote aantallen migranten zelfs in viersterrenhotels en luxe cruiseschepen worden opgevangen en ruimschoots van kleding, voedsel en alle andere levensbehoeften worden voorzien, is er onder de autochtone bevolking sprake van een toenemende armoede en gebrek aan alles. Het aantal daklozen stijgt met de dag en de rijen voor de voedselbank worden steeds langer. Dit alles is het gevolg van het feit, dat de hele westerse samenleving zo g'ddeloos is geworden als Sodom en Gomorra en alles gepromoot wordt wat een gruwel in de ogen van de Eeuwige is! De meesten hebben de Eeuwige en Zijn volk Israël de rug toegekeerd en juist hun steun betuigd aan de vijanden van Israël, maar volgens de bovenstaande voorspelling zullen zijzelf door diezelfde vijanden worden gedomineerd, geterroriseerd en zelfs door aanslagen geteisterd. We zien dit al in vele landen gebeuren. Zo vormen de hedendaagse הַגְּרִים Hag'rim [Hagrieten] niet alleen voor Israël een enorme bedreiging, maar voor de gehele Westerse wereld!

Daarom is het voor iedereen nu de allerhoogste tijd om tot het ware geloof te komen en de G'd van Israël te gehoorzamen door Zijn geboden en wetten na te leven, want alleen dan kan men een beroep doen op Zijn bescherming!

Gebal = גִּבְלֵי G'val

De vijfde bondgenoot in de vijandige alliantie tegen Israël is G'val [Gebal]. Het is niet helemaal duidelijk welk Gebal hier in vers 8 van Psalm 83 bedoeld wordt, want in de oudheid waren er namelijk twee locaties die hiervoor in aanmerking konden komen: een havenstad ten noorden van Bayrūt [Beiroet] in de Libanon en een bergachtige streek ten zuidoosten van de Dode Zee in het huidige Jordanië.

Laten we met het eerstgenoemde beginnen. De enige drie Schriftplaatsen waar Gebal nog genoemd wordt, hebben alle drie betrekking tot de Libanese stad aan de Middellandse-Zee: "Bijgestaan door vaklui uit G'val [Gebal] maakten bouwlieden van Sh'lomo [Salomo] en Chiram de balken en stenen pasklaar voor de bouw van de tempel!" (מְלָכִים מ'1 Koningen – 1 Raja-Raja] 5:32, NBV). **Bahasa Indonesia:** "Maka para tukang bangunan Salomo dan para tukang bangunan Hiram serta orang-orang Gebal menebang dan menyediakan kayu dan batu untuk membangun bait itu!" De vaklui uit G'val worden in de Hebreeuwse grondtekst גִּבְלֵי Giv'lim [Giblieten] genoemd, hetzelfde woord dat we in יהוֹשֻׁעַ Y'hoshua [Jozua - Yosua] 13:5 tegenkomen in de rij van de overgebleven gebieden, die de Eeuwige zelf te Zijner tijd aan Zijn

volk Israël zal geven: *“Er is bovendien het land van de גבליים Giv’lim [Giblieten] en, ten oosten daarvan de hele Libanon vanaf Ba’al-Gad [Baäl-Gad] aan de voet van de Chermon [Hermon] tot aan L’vo-Chamat [Lebo-Hamat].”* **Bahasa Indonesia:** *“Juga negeri orang Gebal dan seluruh Libanon sebelah matahari terbit, mulai dari Baal-Gad di kaki gunung Hermon hingga sampai memasuki Hamat!”* De derde keer dat we G’val [Gebal] in de Schrift tegenkomen, is in יִצְחָק אֶל Y’chez’q’el [Ezechiël - Yehezkiel] 27:8-9, waarin de oudsten en wijzen van deze stad genoemd worden onder degenen die mee hielpen om de handel van Tyrus tot bloei te brengen: *“De vorsten van Tzidon [Sidon] en Ar’vad [Arwad] waren je roeiers, jouw wijzen, Tzur [Tyrus], hielden het roer, de oudsten en wijzen van G’val [Gebal] voeren als Timmerlui mee!”* **Bahasa Indonesia:** *“Para penduduk Sidon dan Arwad menjadi pendayung-pendayungmu. Para ahlimu, hai Tirus, ada di dalammu, merekalah pelaut-pelautmu. Para tua-tua Gebal dan orang-orang bijaknya ada bersamamu untuk memakal celah-celah kapalmu. Semua kapal laut dan awak kapalnya ada bersamamu, untuk saling bertukar barang dagangannya!”*

De stad G’val, in het Fenicisch Gebal en Akkadisch Gubla genaamd, waarover in de drie bovenstaande teksten gesproken wordt, was in de oudheid de belangrijkste zeehaven van de Levant. Deze Fenicische stad, die later beter bekend werd onder de Griekse naam Βύβλος Byblos en met het huidige Jubayl geïdentificeerd wordt, was gelegen op een klif aan de uitlopers van het Libanongebirge met uitzicht op de Middellandse Zee. Het was hier in Byblos dat het Fenicische alfabet was ontwikkeld, dat van het Proto-Sinaïtische schrift was afgeleid en sterk overeen kwam met het Paleo-Hebreeuwse alfabet. Ook het Moabitisch werd met een soortgelijk alfabet geschreven. Byblos was ook befaamd om de import van papyrus uit Egypte, want het was de belangrijkste omslagplaats voor dit schrijfmateriaal, dat hierdoor in het Grieks als βιβλίον biblion werd aangeduid. Vandaar dat de Nederlandse woorden ‘Bijbel’ en ‘bibliotheek’ uiteindelijk van de Griekse naam van deze stad is afgeleid.

Alhoewel Israël de laatste tijd regelmatig vanuit Libanon wordt aangevallen door Hizbollah, denk ik niet, dat deze voormalige Fenicische stad Byblos, het huidige Libanese dorpje Jubayl, met Gebal in Psalm 83 geïdentificeerd kan worden, want dat zou immers betekenen dat geheel Libanon deel zou uitmaken van het bondgenootschap tegen Israël gezien het feit dat het noordelijk van de hoofdstad ligt en dat geloof ik dus niet. Ik ga ervan uit, dat alleen Hizbollah en Hamas in het zuiden meedoen in de samenzwering tegen Israël, maar dat de Libanese regering in het noorden zich afzijdig houdt van het conflict.

Ik denk derhalve eerder aan dat andere G’val [Gebal] in Jordanië. Dat vind ik namelijk wat meer voor de hand liggend gezien het feit, dat het merendeel van de tien samenzweerders zich eveneens op het gebied van het huidige Jordanië bevindt. Gebal was een landstreek in Edom ten zuidoosten van de Dode Zee en omvatte het noordelijke gedeelte van het Seirgebergte langs de oostkant van de grote vallei ‘al-Arabah tussen de Wādī al-Hāsā, in de Bijbel Zered genaamd, en de Wādī Hūwar [Wadi Ghuweir] met de belangrijkste plaatsen ‘at-Tafilah [Tofel], Shawbak [Sobek] en Al-Batra [Petra]. Omdat de laatstgenoemde de meest bekende stad is, wordt er over Gebal doorgaans gesproken als het gebied rondom Petra. Het Seirgebergte, dat tegenwoordig bekend is onder de Arabische naam Jibāl ash-Sharāt, was het woongebied van de Edomieten, waaruit blijkt, dat ook de samenzweerders uit G’val [Gebal] in Psalm 83 tot het nageslacht van Esav [Esau] behoren. Zij waren de nakomelingen van de vijf wettige zonen van Esavs oudste zoon Elifaz. Dat zij hier evenals de Amalekieten apart genoemd worden is niet helemaal duidelijk, maar kennelijk onderscheidden ze zich op de ene of andere manier van het de overige Edomieten en ontwikkelden hun eigen identiteit.

De Joodse geschiedschrijver Josephus Flavius noemt Gebal en Amalek onder de namen Gobolitis en Amalekitis als delen van Idumea [Edom] waar deze nazaten van Esav zich hadden gevestigd: *“Hij werd de vader van vijf zonen: van deze kwamen Jaüs, Jolam en Kore uit één vrouw genaamd Alibama; wat de anderen betreft, Aliphaz werd geboren uit Ada en Rauël van Basamath. Dit waren de zonen van Esau. Aliphaz had vijf wettige zonen: Theman, Omer, Sophus, Jotham en Kanaz; Amalek was een bastaard die hem werd geboren door een concubine genaamd Thamna. Deze bewoonden het gebied van Idumea dat Gobolitis wordt genoemd en Amalekitis, dat naar Amalek vernoemd is, want Idumea, dat voorheen uitgestrekt was, heeft die naam voor het hele land behouden, maar in de verschillende provincies zijn de namen bewaard gebleven die van hun stichters waren afgeleid.”* (Joodse Oudheden [Antiquitates Judaicae], boek 2, hoofdstuk 1, paragraaf 2). Josephus gebruikt in deze tekst de

naam Gobolitis om daarmee dat deel van Idumea aan te duiden, waar de zonen van Elifaz, de zoon van Ezav, zich hadden gevestigd. Het daaraan aansluitende woongebied van hun buitenechtelijke broer Amalek werd Amalekitis genoemd. In boek 3 schreef hij, dat er ook Amalekieten in Gobolitis woonachtig waren, wat erop zou kunnen duiden, dat Amalekitis misschien zelfs deel uitmaakte van Gobolitis. Josephus Flavius vermeld in zijn werk namelijk in verband met hun aanval op de Israëlieten, die onder leiding van Moshe net uit Egypte waren gevlucht, dat de Amalekieten uit Gobolitis en Petra alle woestijnstammen tegen hen gingen ophitsen: *“Degenen die de rest daartoe aanzetten, waren vooral de bewoners van Gobolitis en Petra. Ze werden Amalekieten genoemd en waren de meest oorlogzuchtige van de naties die daar in de buurt woonden; en wier koningen elkaar en hun burens aanspoorden om ten strijde te trekken tegen de Hebreëen!”* (Joodse Oudheden [Antiquitates Judaicae], boek 3, hoofdstuk 2, paragraaf 1).

In zijn beschrijving van de oorlog, die Amasias, de koning van Juda tegen de Edomieten voerde, noemde Josephus de Gebalieten samen met de Edomieten en Amalekieten, terwijl de Hebreeuwse Bijbel alleen van Edomieten en de kinderen van Seïr ofwel de Seïrieten spreekt. Josephus schreef, dat Amasias een sterk leger opstelde: *“Want hij had besloten, een veldtocht te ondernemen tegen de volken van de Amalekieten, de Edomieten en de Gebalieten.”* (Joodse Oudheden [Antiquitates Judaicae], boek 9, hoofdstuk 9, paragraaf 1). In de TeNaCH worden de Gebalieten en de Amalekieten daarentegen niet bij name genoemd: *“Amatz’yahu [Amasja] raapte al zijn moed bijeen en trok aan het hoofd van zijn leger op naar de Zoutvallei, waar hij tienduizend Seïrieten doode!”* (דִּבְרֵי הַיָּמִים בַּ Div’rei haYamim bet [2 Kronieken - 2 Tawarikh] 25:11, NBV) **Bahasa Indonesia:** *“Dan Amazia memperkuat dirinya lalu memimpin rakyatnya, dan berjalan ke lembah Asin, dan memukul sepuluh ribu orang keturunan Seir!”* en: *“In de Zoutvallei versloeg Amatz’yahu [Amasja] de Edomieten, tienduizend man!”* (מְלָכִים בַּ M'lachim bet [2 Koningen - 2 Raja-Raja] 14:7, NBV). **Bahasa Indonesia:** *“Dia mengalahkan Edom di lembah Garam, sepuluh ribu orang dan merebut Sela melalui peperangan, dan menyebut namanya Yoktel sampai hari ini!”* De hier genoemde Edomieten en Seïrieten kunnen ook wel als een verzamelnaam opgevat worden voor alle bewoners van het Seïrgebergte, inclusief de Gebalieten en de Amalekieten, die ik straks ook nog onder de loep neem.

Gebal wordt in de geschriften van de kerkhistoricus Eusebius Γεβαλιηνή Gebalene genoemd en hij verstaat daaronder het gehele Edomitische gebergte. Samenvattend kunnen we dus concluderen, dat met het in Psalm 83 genoemde Gebal zeker niet het huidige Jubayl in het noorden van Libanon bedoeld is, maar de regio rondom Petra in Jordanië.

Ammon = עַמּוֹן Amon

Gebal, het noordelijke gedeelte van Edom in het huidige Jordanië, grensde direct aan Moab, de derde bondgenoot in de vijandige alliantie tegen Israël, en Moab grensde in het noordoosten op zijn beurt weer aan Ammon, de zesde bondgenoot. De stamvader van de Ammonieten, Ben-Ami [Ben-Ammi], was de jongere broer van Moav [Moab] en net als hij een buitenechtelijke zoon van Lot, een neef van Av'raham. Lot was de zoon van Av'rahams broer Haran. Ben-Ami werd na de verwoesting van S'dom [Sodom] en 'Amora [Gomorra] in een grot vlakbij Tzoar [Soar], een klein stadje aan de zuidoostelijke uithoek van de Dode Zee in Jordanië door Lot buiten diens eigen medeweten om bij zijn jongste dochter verwekt: *“En Lot trok op uit Tzoar [Soar] en vestigde zich met zijn beide dochters op het gebergte, want hij durfde niet in Tzoar te blijven, en hij ging wonen in een spelonk, hij met zijn beide dochters. En de eerstgeborene zeide tot de jongste: Onze vader is oud, en daar is geen man in het land om tot ons te komen, naar de gewoonte der gehele aarde. Kom, laten wij onze vader wijn te drinken geven en bij hem nederliggen, opdat wij door onze vader aan nakroost het leven geven. Toen gaven zij in die nacht haar vader wijn te drinken, en de eerstgeborene ging naar binnen en legde zich bij haar vader neder, zonder dat hij er iets van merkte toen zij zich nederlegde of toen zij opstond. En de volgende morgen zeide de eerstgeborene tot de jongste: Zie, ik heb gisterennacht bij mijn vader gelegen; wij zullen hem ook deze nacht wijn te drinken geven, en ga gij dan naar binnen, en leg u bij hem neder, opdat wij door onze vader aan nakroost het leven geven. Zo gaven zij haar vader ook die nacht wijn te drinken, en de jongste stond op en legde zich bij hem neder, zonder dat hij er iets van merkte, toen zij zich nederlegde of toen zij opstond. En de beide dochters van*

Lot werden zwanger van haar vader. En de eerstgeborene baarde een zoon, en noemde hem Moav [Moab]; hij is de vader van de tegenwoordige Moabieten. Ook de jongste baarde een zoon, en noemde hem Ben-Ami [Ben-Ammi]; hij is de vader van de tegenwoordige Ammonieten!" (בראשית B'reshit [Genesis - Kejadian] 19:30-37, NBG). **Bahasa Indonesia:** "Dan keluarlah Lot dari Zoar dan dia menetap di pegunungan, dan kedua anak perempuannya bersamanya. Sebab ia khawatir tinggal di Zoar. Dan dia tinggal di dalam sebuah gua, dia bersama kedua anak perempuannya. Dan yang sulung berkata kepada yang lebih muda: Ayah kita sudah tua, dan tidak ada pria di tanah ini yang datang kepada kita, seperti kebiasaan di seluruh bumi. Marilah kita memberi minum anggur kepada ayah kita, lalu kita berbaring dengannya, supaya kita dapat meneruskan keturunan dari ayah kita. Dan mereka memberi ayah mereka minum anggur malam itu, lalu masuklah yang sulung dan berbaring dengan ayahnya. Dan dia tidak mengetahui saat yang sulung itu berbaring, maupun saat ia bangun. Dan terjadilah, keesokan harinya berkatalah yang sulung kepada yang lebih muda: Lihatlah, tadi malam aku telah berbaring dengan ayahku, malam ini kita memberi dia minum anggur juga, lalu masuklah, berbaringlah dengan dia, dan kita akan meneruskan keturunan dari ayah kita. Dan pada malam itu, mereka juga memberi ayah mereka minum anggur. Lalu bangkitlah yang lebih muda dan berbaring dengannya. Dan dia tidak mengetahui saat yang muda itu berbaring maupun saat ia bangun. Lalu mengandunglah kedua anak perempuan Lot itu dari ayah mereka. Dan yang sulung melahirkan seorang anak lakilaki, dan dia menyebut namanya Moab; ia adalah leluhur Moab sampai hari ini!"

Zijn moeder noemde hem בן־עמי Ben-Ami, hetgeen letterlijk "zoon van mijn volk" betekent, want een wettige zoon van zijn vader was hij niet. Zijn nazaten, de Ammonieten vielen het land van de רפאים R'fa'im [Refaieten] ten oosten van de Jordaan binnen, een groot en machtig volk van reuzen, die door de Ammonieten זמזמים Zamzumim genoemd werden. Moshe schreef in דברים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 2:21, dat de Eeuwige deze reuzen voor hen had uitgeroeid, zodat de Ammonieten hun land in bezit konden nemen en zich daar in hun plaats konden vestigen tussen de rivieren Yaboq [Jabbok] in het noorden en Arnon in het zuiden en de Jordaan in het westen en de woestijn in het oosten. Daar stichtten zij het koninkrijk Ammon met Rabbat-Ammon [Rabba der Ammonieten], het huidige Ammān, als hoofdstad. Kort vóór de uittocht van de Israëlieten uit Egypte vielen de Amorieten onder koning Sichon vanuit het westen binnen en annexeerden een deel van het grondgebied van de Ammonieten en de Moabieten aan de oostelijke oever van de Jordaan. De Ammonieten handhaafden echter hun aanspraak op dat deel van het land, nadat het door de Israëlieten op de Amorieten was veroverd en door hen Gil'ad [Gilead] werd genoemd.

De Ammonieten begonnen de stammen aan de oostkant van de Jordaan aan te vallen en te onderdrukken, omdat hun hele gebied voor zichzelf opeisten. Dat was echter onterecht, want Israël had geen enkel stukje land ooit van de Ammonieten afgepakt omdat de Eeuwige hen dat destijds nadrukkelijk verboden had: "Van het land van de Ammonieten geef ik je niets in bezit; ik heb het aan de nakomelingen van Lot in eigendom gegeven!" (דברים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 2:19). **Bahasa Indonesia:** "Maka engkau akan sampai ke dekat seberang bani Amon. Janganlah mengepung mereka dan janganlah menyerang mereka karena Aku tidak akan memberikan negeri bani Amon menjadi milikmu, karena Aku telah memberikan negeri itu menjadi milik bani Lot!"

Daar hebben de Israëlieten zich inderdaad aan gehouden zoals Moshe [Mozes] in vers 37 heeft bevestigd: "De Eeuwige, onze G'd, liet ons over dit hele gebied zegevieren. Maar het land van de Ammonieten, het hele stroomgebied rond de bovenloop van de Yaboq [Jabbok] en de steden in de bergen, hebben we ongemoeid gelaten, want die gebieden had de Eeuwige, onze G'd, ons ontzegd!" (NBV). **Bahasa Indonesia:** "Tuhan, Elohim kita, telah menyerahkan semuanya kepada kita. Hanya engkau tidak mendekati negeri bani Amon, bagian sungai Yabok, dan kota-kota di pegunungan, dan semua yang telah Tuhan, Elohim kita, larang!" De gebieden die de Israëlieten van de Eeuwige wel in bezit hebben gekregen behoorden dus helemaal niet tot het territorium van de Ammonieten, dat zich ten oosten van het rijk van Sichon en ten zuidoosten van het rijk van Og bevond. Er kan dus historisch gezien geen sprake van zijn dat de Ammonieten dit gebied konden claimen, dat bij ons bekend is als het Overjordaanse ofwel Gil'ad [Gilead]. Toch hadden ze het in de tijd van de Richteren achttien jaar lang bezet, maar

daar bleef het niet bij. Ze wilden meer en besloten daarom uiteindelijk de Jordaan over te steken.

Yif'tach, de opperbevelhebber van het Israëlitische leger, zond toen boden naar de koning van Ammon om opheldering te vragen over de reden van diens aanval op zijn land. Hoewel hij als strijdbare held niet bang was om tegen de vijand ten strijde te trekken, probeerde Yif'tach in gehoorzaamheid aan het gebod van de Eeuwige, de Ammonieten niet vijandig te bejegenen, om dit conflict zonder bloedvergieten te beslechten: *“Yif'tach stuurde gezanten naar de koning van de Ammonieten met de vraag: Wat bezielt u om mij op mijn eigen grondgebied aan te vallen? De koning van Ammon antwoordde de afgezanten van Yif'tach: Dat weet u heel goed! Israël heeft, toen het uit Egypte wegtrok, land van mij in bezit genomen: het hele gebied vanaf de Ar'non [Arnon] tot aan de Yaboq [Jabbok] en de Yar'den [Jordaan]. Ik raad u aan mij dat nu zonder slag of stoot terug te geven!”* (שֹׁפְטִים Shoftim [Richteren - Hakim-Hakim] 11:12-13, NBV). **Bahasa Indonesia:** *“Kemudian Yefta mengirim utusan kepada raja bani Amon dengan pesan: Apakah urusanmu dengan aku sehingga engkau mendatangi aku untuk memerangi negeriku? Dan raja bani Amon berkata kepada utusan Yefta: Sebab orang Israel telah merampas tanahku ketika berjalan keluar dari Mesir, dari Arnon, bahkan sampai ke Yabok dan sampai ke sungai Yordan. Maka sekarang, kembalikanlah semuanya itu dengan jalan damai!”*

In reactie hierop gebruikte de koning van Ammon de leugen, dat de Israëlieten 300 jaar geleden het gebied van Gil'ad van zijn voorouders zouden hebben afgepakt en dat hij dit nu terug wilde hebben. Yif'tach deed een nieuwe poging om dit conflict vreedzaam op te lossen en stuurde wederom een bode naar de Ammonieten om precies uit te leggen hoe het echt in mekaar zat en eindigde zijn boodschap met de woorden: *“Welnu, de Eeuwige, de G'd van Israël, heeft de Amoriëten voor Zijn eigen volk verdreven. En ú meent aanspraak te kunnen maken op hun bezit? Nee! Wat u dankzij uw god Kemosh in bezit hebt gekregen kunt u uw eigendom noemen, maar het bezit van degenen die de Eeuwige, onze G'd, voor ons verdreven heeft, is ons eigendom! Bent u soms meer dan koning Balaq van Moav, de zoon van Tzipor? Heeft hij ons ooit ons grondgebied betwist en ons daarom aangevallen? De Israëlieten wonen nu al driehonderd jaar in Chesh'bon en Aro'er en de omliggende dorpen en in de steden langs de Arnon. Waarom hebben de Ammonieten dan niet eerder geprobeerd dat gebied te bevrijden? Ik heb u niets misdaan, maar u doet mij onrecht door mij aan te vallen. Laat de Eeuwige, de hoogste Rechter, vandaag rechtspreken tussen de Israëlieten en de Ammonieten. Maar de koning van de Ammonieten trok zich niets aan van de boodschap die Yif'tach hem had laten overbrengen!”* (Vers 23-28). **Bahasa Indonesia:** *“Dan sekarang Tuhan, Elohim Israel, telah mengusir orang Amori dari hadapan Israel, umat-Nya. Dan apakah engkau hendak memiliki pula tanah mereka itu? Apa pun yang diberikan Kamos, dewamu, untuk kamu miliki, bukankah kamu memilikinya? Demikianlah segala yang diberikan oleh Tuhan, Elohim kami, maka kami juga memilikinya. Lagipula, apakah engkau lebih baik daripada Balak anak Zipor, raja Moab? Pernahkah dia menuntut hak kepada orang Israel? Pernahkah dia berperang melawan mereka? Ketika orang Israel diam di Heshbon dengan semua kotanya, di Aroer dengan semua kotanya, dan di semua kota sepanjang kedua tepian Arnon selama tiga ratus tahun, mengapa engkau tidak melepaskan mereka pada waktu itu? Jadi aku tidak berdosa terhadap engkau, tetapi engkau berbuat jahat terhadap aku dengan berperang melawan aku. Tuhan HaShofet akan menjadi hakim pada hari ini antara bani Israel dan bani Amon. Namun raja bani Amon tidak mendengarkan perkataan yang disampaikan kepadanya oleh para utusan Yefta!”*

Hij was niet voor rede vatbaar, schonk geen enkele aandacht aan de argumenten en de historische feiten die Yif'tach naar voren bracht en reageerde niet eens. De laatste poging om het geschil met de Ammonieten via diplomatie op te lossen was dus mislukt en een grote veldslag tussen beide legers was derhalve onvermijdelijk: *“Toen trok hij op tegen de Ammonieten en bond de strijd met hen aan, en de Eeuwige leverde ze aan hem uit. Yif'tach sloeg hen terug van Aro'er tot Minit en Avel-K'ramin en nam daarbij niet minder dan twintig steden in. Zo bracht hij een zware nederlaag toe aan de Ammonieten, die het hoofd moesten buigen voor de Israëlieten!”* (Vers 32-33). **Bahasa Indonesia:** *“Kemudian Yefta berjalan terus menuju bani Amon untuk berperang melawan mereka dan Tuhan menyerahkan mereka ke dalam tangannya. Dan dia mengalahkan mereka mulai dari Aroer sampai dekat Minit, bahkan dua puluh kota banyaknya, dan sampai ke Abel-Keramim, suatu kekalahan yang amat besar sehingga bani Amon itu sangat dipermalukan di hadapan bani Israel!”* De oorlog tegen de

Ammonieten wordt slechts met een paar woorden afgedaan en liep heel goed af voor de Israëlieten, die als winnaars uit de strijd kwamen. Ze hadden de Ammonieten een verpletterende nederlaag toegebracht en hen tot diep in hun eigen land teruggedrongen. Toch is het daarna nooit meer echt goed gekomen tussen deze beide volken, die zo nauw aan elkaar verwant waren. Evenals hun broedervolk, de Moabieten, hebben ook de Ammonieten zich door eeuwen heen steeds zeer vijandig tegenover G'ds volk Israël gedragen.

Toen de Israëlieten na de uittocht uit Egypte het Beloofde Land naderden, gaf de Eeuwige aan Moshe de dringende instructie: *“Heden trekt gij langs het gebied van Moab, te weten Ar, en dan komt gij in de nabijheid van de Ammonieten; benauw hen niet en daag hen niet uit, want Ik zal u van het land der Ammonieten niets in bezit geven, omdat Ik het aan de zonen van Lot tot een bezitting gegeven heb!”* (דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 2:18-19, NBG).

Bahasa Indonesia: *“Hari ini, engkau akan melintasi perbatasan Moab menuju Ar; maka engkau akan sampai ke dekat seberang bani Amon. Janganlah mengepung mereka dan janganlah menyerang mereka karena Aku tidak akan memberikan negeri bani Amon menjadi milikmu, karena Aku telah memberikan negeri itu menjadi milik bani Lot!”* De Israëlieten gaven daar gehoor aan en lieten hun verre verwanten met rust. Op bevel van de Eeuwige staken zij de Arnon over en veroverden het land van de Amorieten. Alleen tot het land van de Ammonieten zijn de Israëlieten niet genaderd: tot de gehele oever van de Yaboq [Jabbok] niet, noch tot de steden van het gebergte, noch tot enige plaats, waarvoor de Eeuwige hen een verbod gegeven had. Werd dit door de Ammonieten gewaardeerd en hebben zij hun verre verwanten alsnog gastvrij onthaald? Nee, helaas niet! Was het maar waar!

De Bijbel laat ons telkens zien dat de Ammonieten in voordurende onmin leefden met de Israëlieten. Evenals met Moab het geval is blijkt helaas ook in het geval van Ammon uit Psalm 83, dat hun vijandschap jegens Israël ondanks hun onderlinge verwantschap nooit is verdwenen en ook in de eindtijd weer zal oplaaien! Daarom zegt de Eeuwige: *“Een Ammoniet of Moabiet zal niet in de gemeente van de Eeuwige komen; zelfs hun tiende geslacht zal nimmer in de gemeente van de Eeuwige komen, omdat zij u bij uw uittocht uit Egypte op de weg niet met brood en water tegemoet gekomen zijn! [...] Gij zult zolang gij leeft nimmer de vrede en het goede voor hen zoeken!”* (דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 23:3-4 en 7, NBG).

Bahasa Indonesia: *“Seorang Amon atau seorang Moab tidak boleh masuk ke dalam jemaat Tuhan, bahkan generasi kesepuluh dari mereka tidak boleh masuk ke dalam jemaat Tuhan sampai selamanya, karena mereka tidak menyambutmu dengan roti dan air dalam perjalananmu, ketika kamu keluar dari Mesir! - Engkau tidak boleh mengupayakan kedamaian mereka atau kemakmuran mereka selama engkau hidup sampai selamanya!”*

Gelukkig leeft Israël sinds 26 oktober 1994 in vrede met Jordanië en ik geloof ook niet dat daar een verandering in komt zolang het hashemitische koningshuis het daar voor het zeggen heeft, maar ik vrees toch dat aan dat koningschap een einde gekomen zal zijn als Psalm 83 uitkomt. De lijst van Israëls vijanden, die in de verzen 7 t/m 9 een bondgenootschap gaan vormen, beschrijft namelijk grotendeels landen, die tegenwoordig deel uitmaken van Jordanië. Met medewerking van enkele andere burens gaat dus op de eerste plaats om een Transjordaans bondgenootschap op initiatief van Edom, Moab en Ammon. De huidige Jordaanse hoofdstad Ammān is naar Ammon genoemd, waardoor deze naam ons blijft herinneren aan het feit, dat dit vroeger ook de hoofdstad van de Ammonieten was. Een groot deel van de bevolking in Jordanië is Palestijns of van Palestijnse afkomst. Jordanië had in 2015 9.531.712 inwoners, waarvan 2.918.125 (31%) buitenlanders, van wie het overgrote deel vluchteling is, terwijl het land in 1922 slechts 225.380 inwoners telde. In 2019 had de UNRWA, die recentelijk in opspraak is gekomen vanwege haar dubieuze rol ten opzichte van Hamas, in Jordanië 2.175.491 Palestijnen als vluchteling geregistreerd. Deze cijfers zijn echter misleidend door het feit, dat ook de officiële Jordaanse bevolking grotendeels uit nazaten van Arabische Palestijnen bestaat, die daar al lang voor en kort na de verdeling van het voormalige Britse mandaatgebied Palestina woonachtig waren, terwijl alle Joodse Palestijnen destijds uit het oostelijke deel naar het westelijke deel werden verdreven. Daar hoor je trouwens nooit iemand over. Ook wordt er in de mainstream media vrijwel nooit verteld, dat het door de Britten gecreëerde koninkrijk ruim twee-derde van het voormalige Britse mandaatgebied Palestina omvat. Naast de autochtone en de ontheemde Palestijnen hebben zich ook talrijke Palestijnen in Jordanië gevestigd, die niet als vluchteling gekomen zijn. Ook koningin Rania, de echtgenote van koning Abdullah II,

beschouwt zichzelf als Palestijnse, want zij is uit Palestijnse ouders in Kuwayt geboren. Toch ondanks het feit, dat de hedendaagse Jordaniërs grotendeels van Arabische afkomst zijn, mogen we de reële mogelijkheid beslist niet uitsluiten, dat een deel van de inheemse bevolking misschien evengoed nog het DNA van de oorspronkelijke Ammonieten, Moabieten, Edomieten, Gebalieten en Amalekieten bezit. En dat brengt ons dan meteen naar de volgende groep samenzweerders op Jordaanse bodem: de Amalekieten!

Amalek = עמלק Amaleq

In de beschrijving van Geval [Gebal] kwam Amaleq [Amalek] reeds meermaals ter sprake. Met hem erbij verschijnen de afstammelingen van Esau feitelijk drie keer in de opsomming van de tien bondgenoten in Psalm 83. Het woongebied van de Amalekieten in het Seirgebergte werd door Josephus Flavius Amalekitis genoemd. Vanwege gebrek aan Archeologisch bewijs en de soms tegenstrijdig lijkende Bijbelse identificatie kan het leefgebied van de Amalekieten echter niet duidelijk worden gelokaliseerd. Uit de verslagen van Flavius en diverse bijbelteksten blijkt, dat de Amalekieten zich onder de Transjordaanse volken bevonden, maar andere teksten tonen aan, dat zij in de Negev-woestijn woonden. Op zich hoeft dat niet tegenstrijdig te zijn, want het kan erop duiden, dat een deel van hen waarschijnlijk als een nomadenstam rondzwierf.

De Amalekieten waren de nakomelingen van Amaleq, een buitenechtelijke zoon van Esavs oudste zoon Elifaz en dus een kleinzoon van Esav [Esau] de broer van Ya'aqov [Jakob] en achterkleinzoon van Yitz'chaq [Izak], zoals blijkt uit de volgende passage: *"Hier volgen de namen van Esav's zonen: Elifaz, de zoon van zijn vrouw Ada, en R'u'el [Reüel], de zoon van zijn vrouw Bas'mat [Basemat]. Zonen van Elifaz: Teman, Omar, Tz'fo [Sefo], Ga'tam [Gatam] en Q'naz [Kenaz]. Tim'na [Timna], een bijvrouw van Esav's zoon Elifaz, baarde hem Amaleq [Amalek]."* (בראשית B'reshit [Genesis - Kejadian] 36:11-12, NBV). **Bahasa Indonesia:** *"Dan anak-anak Elifas ialah Teman, Omar, Zefo, dan Gaetam, dan Kenas. Dan Timna telah menjadi gundik bagi Elifas, anak Esau, dan dia melahirkan Amalek bagi Elifas; inilah anak-anak lelaki Ada, istri Esau!"* Amaleks moeder Tim'na wordt hier een bijvrouw van Elifaz genoemd, in het Hebreeuws פִּילְגֶשֶׁת pilegesh, hetgeen concubine, minnares ofwel maîtresse betekent. Amalek was dus een buitenechtelijke zoon en werd door Flavius een bastaard genoemd.

Zijn nakomelingen, de Amalekieten, waren de eerste vijanden, waarmee de Israëlieten na hun uittocht uit Egypte te maken kregen. Zij waren gemene en lafhartige moordenaars, die de uitgeputte Israëlieten vanuit de rug aanvielen, waar ze het meest kwetsbaar waren, want daar bevonden zich alle zwakken, kinderen en bejaarden. Er was dus geen sprake van een eerlijke veldslag tussen twee gelijkwaardige legers, maar gewoon om een gemene achterbakse overval op een manier waarop ook hedendaagse terreurbendes tewerk gaan. Het was geen roofoverval op willekeurige slachtoffers, maar een gerichte aanval op G'ds volk! Toch wie G'ds volk aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan (Zach. 2:8) en wie aan Zijn kinderen komt, komt aan G'd zelf!

Deze aanval maakte de Amalekieten derhalve niet alleen tot de eeuwige vijanden van Israël, maar ook van de G'd van Israël! Daarom zei Moshe: *"Omdat Amalek de hand heeft durven opheffen tegen de troon van de Eeuwige, zal de Eeuwige strijd voeren tegen Amalek, in alle komende generaties!"* (שמות Sh'mot [Exodus - Keluaran] 17:16) **Bahasa Indonesia:** *"Sebab, sebuah tangan di atas takhta Tuhan; suatu pertempuran bagi Tuhan melawan Amalek dari generasi ke generasi!"* en: *"Vergeet niet wat de Amalekieten u hebben aangedaan tijdens uw tocht uit Egypte. Toen u uitgehongerd en uitgeput was hebben ze gewetenloos, zonder enig ontzag voor G'd, de achterhoede overvallen, waar de zwaksten zich bevonden. Vergeet het niet! En wanneer straks de Eeuwige, uw G'd, u vrede heeft gegeven in het land dat u als grondgebied van Hem krijgt, door u te verlossen van de vijanden die u omringen, zorg er dan voor dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek herinnert!"* (דברים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 25:17-19, NBV). **Bahasa Indonesia:** *"Ingatlah apa yang orang Amalek lakukan kepadamu pada waktu perjalananmu keluar dari Mesir, bagaimana mereka mendatangi engkau di jalan dan menyerang barisan belakangmu, yaitu semua orangmu yang lemah di garis belakang, ketika engkau letih dan lesu, dan orang Amalek itu tidak takut kepada Elohim. Dan akan terjadi ketika Tuhan, Elohimmu, mengaruniakan keamanan kepadamu dari semua musuh di sekelilingmu, di negeri yang Tuhan, Elohimmu, berikan kepadamu sebagai*

milik pusaka supaya engkau memilikinya, maka engkau harus menghapuskan ingatan akan Amalek di kolong langit. Jangan engkau lupa!” Deze tekst citeerde de Israëlische premier Benjamin Netanyahu op 28 oktober 2023 in een toespraak naar aanleiding van het bloedbad van 7 oktober, waarin hij zei: *“Je moet je herinneren wat Amalek je heeft aangedaan, zegt onze Bijbel. En wij herinneren het ons!”* En hij zei ook dat de Israëlische regering vastbesloten was dit kwaad volledig uit de wereld te elimineren. Deze uitspraak van Netanyahu presenteerde Zuid-Afrika tijdens een betoog voor het Internationale Gerechtshof in Den Haag als het aanzetten tot genocide tegen het Palestijnse volk. Netanyahu ontkende echter dat dit zijn bedoeling was en stelde dat de Zuid-Afrikaanse beschuldigingen een diepe historische onwetendheid weer-spiegelde, aangezien hij verwees naar Hamas als terroristische organisatie en niet naar het Palestijnse volk als geheel!

Sommige bijbeluitleggers zien de Amalekieten als een oerbeeld voor alles wat slecht is en volgens de Joodse traditie staat Amalek symbool voor alle vijanden, die Israël in de loop van de geschiedenis wilden uitroeien. Vandaar dat de Eeuwige Zijn volk de opdracht gaf, om Amalek geheel te verdelgen en elke herinnering aan Amalek van de aarde weg te vagen. Deze opdracht hebben de Israëlieten echter niet of slechts gedeeltelijk uitgevoerd met het gevolg, dat de overgebleven Amalekieten hen nog vele eeuwen lang bleven teisteren nadat ze zich in het Beloofde Land gevestigd hadden.

Zo lezen we in שמואל א' Sh'mu'el alef [1 Samuël] 15:1-35, dat koning Sha'ul bij monde van deze profeet de opdracht van de Eeuwige kreeg om tegen de Amalekieten op te trekken en geen persoon of vee te sparen, maar volledig uit te roeien. Dat was geen makkelijke opgave om een heel volk inclusief vrouwen en kinderen uit te roeien, maar anderzijds was dit toch ook wel een voorbeeld van G'ds lankmoedigheid. We moeten hierbij namelijk niet over het hoofd zien, dat Sha'ul nu pas het vonnis moest voltrekken, dat al ruim vierhonderd jaar eerder over de Amalekieten werd uitgesproken na hun wrede en weerzinwekkende moordpartij op de weerloze en uitgeputte bejaarden, vrouwen en kinderen van Israël bij Rafidim in de woestijn. Ze hadden dus vierhonderd jaar de tijd gehad om tot inkeer te komen, berouw te tonen, hun slechte en gruwelijke levenswijze af te zweren en hun afkeer van de G'd van hun voorouders los te laten. Zij waren immers de nakomelingen van Esau en wisten maar al te goed wie de Eeuwige was. Deze kans heeft Amalek echter niet gegrepen. In plaats daarvan bleven ze hun kinderen en kindskinderen met hun afgrondelijke haat tegen de G'd van Israël en Zijn volk vergiften! De kinderen van Amalek leerden de Israëlieten en hun G'd al van de wieg aan te haten en hadden slechts één doel voor ogen: hen uit te roeien! En dat probeerden ze keer op keer! De bejaarde Amalekieten hadden dus al een heel leven vol Jodenhaat en gruweldaden achter zich en de kinderen van Amalek waren tikkende tijdbommen die door hun ouders op scherp werden gezet om later een enorme en allesvernietigende ontploffing te weeg te brengen en slechts op één enkele wijze onschadelijk gemaakt konden worden. Zo onschuldig waren zij dus niet.

Daarom kreeg Sha'ul de opdracht, de Amalekieten met wortel en tak uit te roeien om eens en altijd van dit kwaad af te zijn. Sha'ul voerde deze opdracht weliswaar uit, maar toch net niet helemaal, met alle gevolgen van dien. Haman, de jodenhater, een nakomeling van Agag, de koning van Amalek, is daar een veelzeggend voorbeeld van! Toch ook met de dood van Haman is de strijd, die de Eeuwige gezworen heeft van generatie op generatie voor ons met Amalek te voeren, nog niet beëindigd, want in Psalm 83 komen we de Amalekieten opnieuw tegen. Hieruit blijkt, dat de vijandschap tussen Amalek en Israël helaas nooit de wereld uit is geweest en ook tot het einde toe zal blijven. Maar nu zitten wij wel met de vraag, welk land of welk volk in vers 8 Amalek genoemd wordt. Is dit een volk, dat daadwerkelijk voortkomt uit het zaad van Amalek of is het een vijand in de geest van Amalek? Als het in deze tekst daadwerkelijk om fysieke nakomelingen van de Amalekieten gaat, dan zullen zij deel uitmaken van één of meerdere van de bestaande volken in de regio en zich in de eindtijd ook als zodanig herkenbaar maken, maar als het om een groepering gaat die in de geest van de aartsvijand Amalek uit is op de totale vernietiging van Israël en vol haat zit tegen de G'd van Israël, dan wordt het een stuk moeilijker om hem als Amalek te identificeren, want door de eeuwen heen kwamen reeds vele vijanden daarvoor in aanmerking, zoals o.a. de Romeinen, de Inquisiteurs, de Nazis en ga zo maar door. Ik geloof echter, dat het geen van dezen zal zijn. Op zich zou Iran nog niet eens zo een gek idee zijn of in elk geval de huidige leiders en hun aanhangers gezien het feit, dat juist in dat land de Amalekiet Haman destijds zijn haat tegen Israël onder het volk zaaide en misschien is de

geest van Amalek daar nog volop aanwezig en wordt door de pro-Iraanse sjjiitische milities in Irak, Syrië en Libanon verder verspreid? De tien zonen van Haman werden weliswaar evenals hun vader opgehangen, maar ook zij zullen wel kinderen gehad hebben die op hun beurt ook weer nakomelingen verwekten waardoor het zaad van Amalek nog steeds springlevend is. Vandaar de huidige afgrondelijke haat tegen Israël van het regime in Iran, dat het kwade brein is achter Hamas, Hizbollah, de Houthi's en andere terroristische groeperingen.

Zo zullen oude vijanden weer in nieuwe gedaanten opduiken. De geest van Amalek, en misschien zelfs zijn DNA is dus nog wel aanwezig en blijft blijkbaar niet beperkt tot één enkele bevolkingsgroep, maar werd door vermenging verspreid over vele volken en landen tot de Verenigde Naties aan toe! Toch mogen wij ondanks de toenemende internationale isolatie van Israël erop vertrouwen, dat G'ds volk ook tegenover deze vijanden nu niet alleen voor komt te staan, want er staat geschreven: *“De Hand van de Eeuwige beschermt ons vanuit de hemel en Hij voert onze strijd tegen Amalek van generatie op generatie!”* (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus - Keluaran] 17:16, Het Boek). **Bahasa Indonesia:** *“Sebab, sebuah tangan di atas takhta Tuhan; suatu pertempuran bagi Tuhan melawan Amalek dari generasi ke generasi!”* Amen!

Werner Stauder